

Uluslararası
Uygur Araştırmaları Dergisi
2017/10

LOTUS ÇİÇEĞİNİN FARKLI KÜLTÜRLERDEKİ ÖNEMİ VE PEYZAJ TASARIMINDA KULLANIMININ İRDELENMESİ

Importance of Lotus Flower in Different Cultures and Comprehensively Explain the Use of it in Landscape Design

Mahire ÖZÇALIK*

Özet

Lotus sp. görünümü, rengi ile ilgi çekici bir çiçektir. Peyzaj tasarım uygulamalarında kullanıldığında mekanda çok güzel bir görünüm sağlar. İlk çağ Mısır uygarlığında Firavun saraylarında, sütun başlarında uygulanırdı, bu sütun başlarına da Lotiform denilirdi. Çalışmada Lotus çiçeğinin geçmişten günümüze farklı kültürlerdeki yeri incelenerek, Lotus'un özellikleri ortaya konulacaktır. Peyzaj tasarımında kullanımı ile ilgili bilgiler verilecek ve öneriler getirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Lotus çiçeği, Peyzaj, Kültür.

Abstract

Lotus sp. An attractive flower with it's appearance and color. When used in the landscape applications provides very nice appearance at the place. In ancient Egypt civilization, it was applied Phoroah's palaces at the head of column, the column also called Lotiform. Lotus studied in the aspect which venue in different culture from past to today. It's different features will be given in this study. Information about it's usage in the landscape design and recommendations will be made.

Keywords: Lotus flower, Landscape, Culture.

Giriş

Nelumbonaceae ailesinden olan Lotus, Asya kökenli bir bitki olup, 1787'de Avrupa'ya getirilmiştir. Eski Hindistan ve Çin'de Buda'nın Lotus çiçeğinin kalbinden doğduğuna inanılır ve Budistlerce saygı gösterilirdi. Dünyanın pek çok bölgesindeki durgun sularda yaygın şekilde yetişmektedir. Lotuslar tür ya da çeşitlerine göre dayanıklı veya duyarlı çok yıllık otsu su bitkileridir. Durgun suları sever. Genelde sığ sularda bataklık ve göl kenarlarında gelişirler. Çiçek sapları sudan dışarı çıkar ve çiçekler su yüzeyine değmez (Söğüt 1996: 77).

İnsanların yaşantıları ve inançları mitolojiyi oluşturmuştur. Antik döneme ait çeşitli kültürlerde, bazı bitkilerden söz edildiği ve bunlara kutsal anlam yüklendiği, sembolleştirildiği görülmektedir. Binlerce yıl öncesinden, bazı anlamlar taşıyan sembollerin, hayatın her alanında özellikle sanatın her dalında kullanıldığını görmekteyiz. Belli bir kültür üzerinde gelişip zaman içinde yayılarak, başka toplumlarda da kullanılan önemli bitkilerden biride "Lotus"tur. Lotus 5 bin yıldan fazla zamandır insanlar için kutsal sayılmış, insanlar tarafından sanatın her dalında sıkça kullanılmıştır(Pedram 2011: 310).

* Yrd. Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Kahramanmaraş-TÜRKİYE, E-posta: mahira.me@gmail.com.

Lotus bitkisinin bir özelliği köklerinin bulunduğu kısmı çamurlu ve kirli ortamlarda bulunmasına rağmen güzel büyümesi ve yapraklarının tertemiz olmasıdır. Çünkü bitki, üzerine en ufak bir toz zerresi geldiğinde hemen yapraklarını salları ve toz taneciklerini belli noktalara doğru iter. Yaprığın üzerine düşen yağmur damlaları da bu noktalara doğru yönlendirilir ve buradaki tozların süpürülmesi sağlanır (Li 2011: 109). Bu özelliğinden dolayı Lotus mitolojiye temizliğin, saflığın sembolü olarak geçmiştir. Lotus bitkisinin bu özelliği mimari alanda birçok projeye örnek olmuştur. Örneğin, binaların dış kaplaması ve frizler lotus çiçeği formuyla bezenmiştir. Lotus bitkisinin yapraklarına benzetilmektedir.

Lotus'un kökleri su içindeki oksijeni seven mikroorganizmaları temizler, bu yüzden nilüfer çiçeği su içindeki gıda zincirinin oluşumuna yardımcı olur. Su içinde ekolojik dengeye destek olur. Su bahçelerinin vazgeçilmez bitkilerinden biri olan Lotus gösterişli yaprak ve çiçekleriyle park ve bahçelerdeki havuz ve göletlerin süslenmesinde kullanılır ve buldukları yerlere güzellik katar. Lotuslar genellikle gündüz saatlerinde tür ve çeşitlerine göre yaz aylarında beyaz, sarı, pembe, kırmızı ya da mavi renkli gösterişli çiçekler açar. Bu çiçekleri çok sayıda tohum verir. Olgunlaşan tohumları suyun altında meyvelerini oluşturur. Ülkemizin İstanbul, Bolu, Konya, Sapanca gibi birçok bölgesindeki göllerde Lotus doğal olarak yetişmektedir.

Bitkisel motifler sanatın her dalında ve döneminde kullanılmış ve süsleme unsuru olarak vazgeçilmez bir önem kazanmışlardır. Bunların arasında en çok kullanılanlarından biri olan lotus bütün medeniyetler ve sanatlarda ortak motif olarak da göze çarpmaktadır. Mimari açıdan friz ve rölyef olarak yapıarda lotus çiçeğinin örnekleri birçok kültürde özellikle M.Ö. ilk çağ Mısır kültüründe süsleme objesi olarak kullanıldığını görmekteyiz. Bu çalışmada; su bitkisi olan Lotus'un farklı kültürlerdeki yeri ve önemini tanımak, farklı kültürlerde kullandıkları simgesel motiflerden esinlenerek Lotus'un özelliklerini araştırmak ve peyzaj tasarım çalışmalarında kullanımını sağlamak amaçlanmıştır.

1. Farklı Kültürlerde Lotus'un Önemi ve Yeri

Tarihi perspektif içinde lotus süsleme sanatının farklı dönemlerdeki durumunu izlediğimizde lotus çiçeğinin yapı yüzeylerinden ahşap malzemeye kadar süsleme sanatında yer aldığını, Türklerde Osmanlı imparatorluğu döneminde lotusun özellikle çini sanatında çok yoğun biçimde kullanıldığını görmekteyiz.

1.1. Budizm'de Lotus

Budizm, MÖ 6. yüzyılda Hindistan'da Buda tarafından kurulmuş bir dindir. Günümüzde yaşayan büyük dinler arasındaki Budizm Hindistan'da doğmuş olmasına rağmen mensupları daha çok ülke dışında yaşamaktadır.

Lotus, Hindu geleneğinde de tanrısal bir semboldür ve tanrılar, genellikle lotus çiçekleri ile birlikte betimlenirler. Budist tapınaklarında, lotus pozisyonunda oturmuş kendini budalığa hizmet için adanmış gülümseyen "bodisatvalar" görülmektedir (Rezania 2011: 309). Sembolik olarak manevi aydınlanmaya ulaşmanın anahtarı olarak kabul edilir. Budizmde temizlik önemlidir ve en önemli hedef iyi bir buda olmaktır. Buda, kendini sürekli temizleyen lotus çiçeğine benzetilmektedir. Eberhard (2000) "Çin Simgeleri Sözlüğü" adlı kitabında şöyle yazmıştır; Lotus, çamurlu bulanık suların çıkmasıyla birlikte çiçekler ve yapraklar temiz ve parlaktır. İçi boş, dış tarafı diktir; dalları yoktur, ancak tatlı bir kokusu vardır; saflığın simgesidir ve Budist sekiz katlı yol¹ değerli nesneden biridir. Mevsimler bir döngü içinde hareket ederken, çiçekler de çiçek açıp ölürler. Ancak bitkilerin pek çoğu önce çiçek açıp çiçeklerini döktükten sonra meyve verirken, lotus meyvesi olgunken çiçek açar. Budizm'de Lotus'un meyvesi, çiçeğiyle sapı geçmişi, bugünü ve geleceği simgeler. Lotus'un Budizm'deki anlamı çiçeğin rengine göre değişmektedir. Kırmızı Lotus ise kalbi, sevgiyi, merhameti temsil etmekte; mavi Lotus bilgiyi ve bilgeliği temsil etmekte; beyaz Lotus

maneviyatı, saflığı, huzuru; Pembe lotus aydınlanmayı, maneviyatı temsil etmektedir (Eberhard 2000: 200).

Lotus çiçeği Hinduizm’de kutsal kabul edilir. Çakralar olarak bilinen vücudumuzun enerji merkezlerini, güzellik, refah, bilgi, doğurganlık ve her şeyden önce sonsuzluk ve maneviyatı temsil eder (Pamela 2007: 127).

Lotus birçok mimari projelere de konu olmuştur. Hindistan’ın başkenti Delhi’de yer alan Bahai Tapınağı (genel olarak “Lotus Tapınağı” olarak da tanınır), bölgenin ve civarındaki ülkelerin Bahailik merkezidir. Tapınak dairesel bir yapıya ve dokuz kenara sahip olup, Lotus çiçeğinden esinlenerek planlanmıştır. Yapının en alt kısmında bulunan ve lotusun taç yaprakları gibi dışarı doğru uzanan 9 kanat, yapıya ana şeklini vermiştir. Her yöne uzanan ve sekiz katlı yol¹:Acıdan azade olmayı sağlayabilecek en belli başlı yöntemdir. 1. Doğru anlayış, 2. Doğru düşünce, 3.doğru konuşma, 4. Doğru eylem., 5.doğru yaşam biçimi, 6. Doğru çaba, 7. Doğru dikkat, 8. Doğru konsantrasyon’dan ibarettir.

Dairesel format oluşturan yapı, yukarı doğru bakan ve bir çiçeğin yapraklarını andıran mimarı tarzı ile değer kazanmıştır. Yapıda sadelik ön plandadır. Yapının içinde herhangi bir resim ya da heykel yer almaz, Ana hole dokuz kapıdan giriş yapılır. Yapı tamamen mermerden inşa edilmiştir. Tüm yapı etrafındaki dokuz havuzu ve bahçeleri ile birlikte 105 bin metre karelik alana sahiptir. Dünyanın en çok ziyaret edilen yapıları içinde yer almakta olup, Eyfel ve Taj Mahal’dan daha çok ziyaretçi kabul etmektedir (Anonim1).

1.2. Eski Mısır Kültüründe Lotus

Eski Mısır kültüründe bahçe, eşi benzeri olmayan biçimde kraliyet odalarının içine kadar uzatılmıştır. Yer döşemesi bile sarayın içlerine kadar bir bahçeyi tasvir edecek biçimde döşenmiştir. Bahçede yer alan havuzlar, havuzdaki nilüfer çiçekleri, su zambağı gibi bitkiler çok güzel bir görünüm sağladığı ve bunları çevreleyen çatıyı destekleyen sütunlar lotus şeklinde yapılmış olup, bu tür sütunlara lotiform denilirdi (Günel 1972: 6).

Mısır’da lotus bitkisinin, hayatın her alanında ön plana çıktığı ve önemli bir sembol olarak kullanıldığı dikkati çekmektedir (Anonim 2). Mısır kültüründe lotus çiçeğinin gün ışığıyla beraber yapraklarını açmasından dolayı güneşi ve yeniden doğuşu temsil etmektedir. Aynı zamanda Eski Mısırlılar lotus çiçeğini ölümlle ilişkilendirmiştir. Yani ölen insanların yapılacak bir büyüyle lotusa dönüşebileceklerine ve yeniden doğabileceklerine inanmışlardır. Nil’in durgun sularında yetişen ve Lotus olarak isimlendirilen Nilüfer çiçeği, Mısırlıların mezarlarını süsleyen bitkilerin başında gelmektedir (Anonim1). Mısır sanatında lotus mimaride, duvar resimlerinde, pişmiş toprak ve metal eserlerde yaygın olarak betimlenmiştir. Hem gündelik hayatta hem de kutsal törenlerdeki eşyalarda yaygın olarak kullanılmıştır.

1.3. Türk Kültüründe Lotus

Türkler Orta Asya’da belli bir yere bağlı olmadan, doğa ile bütünleşmiş bir yaşam sürdürüyorlardı. İnançlarında çiçeğin özel bir yeri vardı. Güzellik, zarafet, bilgelik anlamları taşıyordu. Lotus kullanılan çiçeklerin başında yer alıyordu, ölüm ve yaşamın simgesi kabul ediliyordu (Sevgi Kutluay 2000: 253).

Hunlar’a ait olduğu düşünülen Pazırık Halısı’nın zemininde kare dolgular içinde lotus motifleri görülmektedir. Halının ortasında çapraz çizimlerden oluşan desenler nilüfer çiçeğini hatırlatmaktadır. Bu motif yaşamlarının kaynağını sembolize ettiği gibi Hun Gülü diye de anılmaktadır (Birol 2005: 98).

Dekoratif sanatlarda da bitkilere geniş ölçüde yer verilmesinin nedeni; çiçeklerin olmadığı mevsimlerde, onlarda bir arada olmak için halılarına, kumaş desenlerine, duvar süslerine, vazolara yani günlük hayatın her parçasına bitkileri sokmuşlardır. Tarih boyunca doğayı

algılamak ve bunu biçimlerle ifade etmek insanların yaşamında etkili olmuştur. Mimari sanatında kullanmış olduğu bitkisel motifler doğadan esinlenerek şekillenmiş ve farklı sanat dallarında kendini göstermiştir.

Şükrü Akkaya Uygur kültürü ile ilgili şöyle demiştir: Uygurlarda hemen her önemli kültür tabakası için bir din kabul edilmiştir. Eski tabii yahut şaman akidesinden sonra sıra ile Buda, Hıristiyan, Mani ve İslâm dini Uygurlara girmiştir. Yalnız bunlardan Hıristiyanlığın pek mahdut, mani dininin kibar tabakaya mensup olmasına karşılık Buda ile İslâm dini hâkim ve umumî din olarak kabul edilmiştir. İsa'dan sonra ilk yüzyıllarda Hindistan'dan gelen Budizm Türkistan'da mazhar olduğu yüksek itibar dolayısıyla Çin'e de yayılmasına doğrudan doğruya vasıta olmuştur. Buda dininin Doğu Türkistan'da gördüğü rağbet aynı zamanda dinin icaplarından sayılan tasvirî sanatın da yükselmesine sebep olmuştur. Bu yüzden Uygur Türk'leri dînî-tasvirî sanatın da Uzak Doğu'da intikaline tabiatıyla vasıta olmuşlardır. Sanatta doğaüstü ya da doğal hayvanların simgesel anlamında benzeri şeyler söz konusu olup, tasvirlerin mevzuları, mitolojik, efsanevi ve dini olmuştur. Tasvirlerde lotus çiçeğinin çok kullanılışı bir menkıbeye istinat eder. Bu menkıbe dolayısıyla Buda olacak şahsiyetin hayatının muhtelif safhalarının tasviri de pek beğenilirdi. Bu tasvirler filiz veya nakış yolu çerçeve ile çerçeveleniyor, sahneler yukarıya doğru, üzeri mücevherler ve incilerle işlenmiş kıvrımlı, saçaklı kırmızı bir kumaş tasviriyle kapanıyordu.

Anadolu Türk süsleme sanatında da lotusun kullanıldığı örnekler dikkat çeker. Palmet-rumî-lotus bezemesi olarak, birçok eserde uygulanmıştır. Palmet-rumî-lotus motifleriyle oluşturulan süsleme, bir tek su bitkisinin tekrarlanan boyuna kesitlerinin soyut görünüşleridir. Renk ve güzellikleri ile insanların daima zevkini okşayan tabiat ürünü çiçekler, halı için en elverişli bir motiftir. Özellikle çini ve kumaş sanatının en yüksek derecesine ulaştığı XVI. yüzyılda halılarda da bu motiflerin aynı dereceye yükseldikleri görülür. Türk halılarında en çok görülen çiçekler içinde Lotus çiçeği de yer almaktadır (Megep 2009: 14).

Mimar Sinan'ın ustalığının en önemli eserlerinden biri olan ve 1575 yılında tamamlanmış bulunan Selimiye Camii (Edirne)'nin mihrap ve Hünkâr mahfili (padişahlar için ayrılmış ibadet bölümü) çinileri çok zengin dekorlu fidanlar, yapraklar, hatayiler ve lotus motifleriyle bezenmiştir (Seçil 2002: 1134).

Roma Çağı Anadolu'sunda da çok sayıdaki değişik bezeme elemanı arasında Lotus-Palmet dizisi önemli bir konuma sahiptir. Dönemin en sık kullanıldığı yapı bölümleri sima, geison, kabartma kuşağı, baştaban-üstü, ante başlığı, konsol ve kapı pervazlarıdır. Değişik yapı elemanları üzerinde çeşitli bezeme örgeleriyle birlikte kullanılan Lotus-palmet kuşağının, yer aldığı simgeler de göz önüne alındığında aynı yapı üzerinde bile çeşitlemelerle uygulandığı görülmektedir (Cevat 1989: 57).

Doğanın bir parçası insan, birçok konuda olduğu gibi, bitkileri de, sanat eserlerine taşıması ve anlamlar yüklemiştir. Önemli sembollerden biri olarak kullanılmış lotus bitkisi de, binlerce yıldan beri, değişmeden kullanılmağa devam etmektedir.

1.4. Çin Kültüründe Lotus

Lotus Çin'in 10 önemli çiçeğinden biri olup, Çin folkloru ve simgelerinin neredeyse en önemli bitkisidir ve bunun görünürdeki nedeni de Budizm'dir. Daha çok saflığı, bilgeliği, ahengi ve ruhsal aydınlanmayı simgelemektedir (Eberhard,2000: 200). Eski zamanlardan itibaren Çin saray bahçelerinde ve evlerde yetiştirile gelen çok değerli çiçeklerden biridir. Çin'de şöyle bir atasözü vardır: "Bahçede yüksek tepeler yoksa heybetli görünmez, yüksek tepelerde su yoksa güzel görünmez" (Hans 2003: 41). Bundan yola çıkarak Çin bahçe sanatında suya çok önem verilmiştir. Lotus gibi benzeri su bitkileriyle su görüntülerini bezemek, Çin bahçe sanatında basit bir iştir. Çin bahçe sanatı manzara tasarımında, ön

manzara, orta manzara ve esas manzara diye katmanlara ayrılır. Çin'in park-bahçe kültüründe çiçeklerin tasarımında uzaktan-yakına, yüksekten - aşağıya prensibi boyunca çok güzel manzaralar ortaya çıkarır. Örneğin, söğüt ile nilüfer çiçeğini birlikte yetiştirme gibi.

Sonuç

Orta Asya'da doğa ile sürekli etkileşim halinde yaşayan göçebe kültürler yaşamlarının her alanında bitkisel unsurlara yer vermişlerdir. Bitkilerle iç içe yaşam sürdürdükleri kullandıkları basit bir eşyada veya eşsiz bir resimdeki motiflerinden anlamak mümkündür. Desenlerini çevrelerini kuşatan tabiatın aldıkları ilhamla oluşturmuşlardır. Bitkisel motifler kökenlerini bin bir güzellik ve renkteki çiçeklerden alırlar. Her bahar yeniden açan çiçeklerin doğumu, cenneti, dirilişi, umudu kısacası hayatın tüm güzelliklerini ifade ettiği düşünülmüştür (Hamide Nur 2013: 37).

Günümüze kadar gelmiş bu eserlerin ne kadar başarılı ve uzun uğraşlar gerektirdiği bir gerçektir. Bitkilerin topraktan çıkış biçimlerini, tomurcuk, gonca ve açmış hallerini hatta dağılmaya yüz tutmuş yapraklarını en mükemmel şekilde yansıtmayı başaran bu süslemeler hayranlık uyandıracak güzelliktedir. Ayrıntılara verilen önem zarafet ve incelik, tabiat sevgisi, kompozisyon ve tasarım gücü, mükemmel işçilik ve bilgiyle tasarlanan çiçeklerin doğal ortamlarındaki tüm hallerini, farklı görünüşlerini, değişik renklerini gözler önüne seren eserler günümüz tezhip sanatına ışık tutmaktadır.

Kara bitkilerinden farklı yaşam ortamlarına ve bir takım farklı özelliklere sahip su bitkileri, peyzaj mimarlığı kullanım alanları içerisinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Gerek sulak alanlarda gerekse farklı niteliklere sahip çeşitli amaçlara hizmet eden su havuzlarında kullanımları, hem estetik hem işlevsel açıdan önem taşımaktadır (Söğüt 1996: 3).

Su bitkilerinin, su ortamı içerisinde birçok yararı bulunmaktadır; su ortamına besin ve oksijen sağlamakla kalmaz, aynı zamanda suda yaşayan canlılar için barınak ve üreme ortamı olma görevini de üstlenmek suretiyle doğaya ve ekolojik ortamın parçası olan canlılara yardımcı olurlar. Birçoğu görsel olarak sahip olduğu son derece çekici görüntülerinin yansıra, yaprak veya çiçekleri ile estetik işleve de sahiptir (Söğüt 1996: 8).

Su bitkileri, Buldukları yaşam koşulları ve botanik yapıları açısından diğer kara bitkilerinden farklı özelliklere sahip olup, günümüzde peyzaj mimarlığı çalışmalarında ele alınmış konular içerisinde yer almamaktadır. Fakat bu bitkilerin sahip olduğu niteliklerinin anlatılması, aştırmaların yapılması ve peyzaj mimarlığı çalışmalarında hak ettiği yeri ve önemi bulması gerekmektedir.

Osmanlı Seramiklerinin en parlak döneminde saray nakkaşlığını yapan Baba Nakkaş gibi ustaların, üsluplarından söz edilirken diğer taraftan Atasoy ve Raby'in (1989) araştırmalarına göre Sultan II. Beyazıt devrinde "Düğüm ustası, Sultan I.Selim devrinde "Lotus Ustası" gibi grup üslubu gelişmeleri gösterir (Seçil 2002: 1137).

Antik çağlarda insanlar bazı bitki türlerine sembolik anlamlar yüklemiştir. Binlerce yıl önce yüklemiş olduğu bu anlamlar her devrin sanat dalında net bir şekilde görülmektedir. Baktığımızda mitolojiyi oluşturan şeyler insanların inançları ve yaşantıdır. Şimdi çalışmamızın amacına uygun olarak mitoloji kültürü çerçevesinde incelediğimiz Lotus'un genel özelliklerini özetleyebiliriz:

- Dört mevsimde yetişebilen bir bitkidir. Lotus her mevsimde yetişebilen bir bitki olup, dört mevsimdeki manzarası aynı değildir, ağustos aylarında yemyeşildir, çiçek açma zamanı şubat ve mart aylarıdır. Bahar ve sonbaharda çiçek açmış lotusu görünce insan gönlü huzur bulur.
- Çok güzel kokuya sahip olup, kokusu uzaklardan da hissedilir

- Uyumluluğu yüksektir
- Göllerde geniş olarak yetiştirildiğinde kendine özgü bir görünüme sahip olur
- Saksılarda yetiştirmeye de uygun olup, çok güzel görünüm sağlar
- Lotus çiçeği gölü insana huzur bahşeder ve ayrıca bir araştırma konusu olabilir
- En önemli su bitkilerinden biridir
- Lotus çiçeği mikroplara karşı etkilidir. Mikropları öldürmektedir. En önemli özelliği de kendini temizlemesidir.
- Su içinde ekolojik dengeye destek olur
- İyi bir temizleyicidir, kökü su içindeki oksijene seven mikroorganizmaları temizler
- Lotus bitkisinin dini önemi vardır, Budizm ile özdeşleştirilmiştir.
- Lotus bitkisi özellikleriyle mimari alanda birçok projeye örnek olmuştur. Binaların dış kaplaması lotus bitkisinin yapraklarına benzetilmektedir.

Lotus'un çeşitli kullanım alanından yola çıkarak elde ettiğimiz özelliklerine baktığımızda, peyzaj düzenlemelerinde görsel, fonksiyonel ve mitolojik etkilere sahip olduğunu görmekteyiz. Çiçekleriyle son derece dekoratif özelliğe sahip olan lotus, günümüzde dünyada da yaygın olarak kullanıldığını görmekteyiz. Fakat Türkiye'de peyzaj mimarlığı çalışmalarına baktığımızda bugüne kadar pek te ele alınmamıştır. Türkiye'de çok farklı ekolojik ortamlar bulunmakta olup, bu ekolojik ortamlardan biri de sulak alanlardır. Bu alanlar çok sayıdaki bitki türünü bulundurmaktadır. Bir bölgenin ekolojik özelliklerinin bilinmesi, ekosistemi oluşturan kısımların iyi bilinmesi ile mümkündür. Ekosistemin en önemli kısmını da bitkilerin oluşturduğuna göre, bu alanlarda yaşayan bitki topluluklarının iyi bilinmesi gerekir. Oysaki su bitkilerinden biri olan Lotus hem işlevsellik açısından doğal hayata yardımcı olan, hem estetik açıdan göze hitap etmektedir. Sahip olduğu özelliklerinden dolayı peyzaj planlama çalışmalarında kullanılabilir olumlu bitkilerdendir. Bu yüzden Lotus'un yaygınlaştırılması, peyzaj mimarlığı tasarım çalışmalarında önemini ve hak ettiği yerini bulması gerekmektedir.

Kaynaklar

- BİROL İ.; DERMAN F. (2005). "Türk Tezyîni Sanatlarında Motifler". İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- CEVAT B. (1989). "Anadolu Roma Çağı Lotus Palmet Örgesinde Tip Gelişimi". Türk Arkeoloji Dergisi, s. 53-72.
- EBERHARD W. (2000). *Çin Simgeleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- GÜNEL A. (1972). *Bahçe ve Peyzaj Sanatı Tarihi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları.
- HAMİDE NUR Ö. (2013). "Tezhip Sanatında Kullanılan Bitkisel Motiflerin Kökenleri". İstanbul.
- HANS S. (2003). *Bahçelerin ve Parkların Tarihi*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Li Chunji (2011). "Hehua zai Yuanlin Sheji Zhong de Yingyong". Zhongguo Yuanyi Wenzhai. Zhongguo. ss:109-111.
- MEB (2012). "Su Kenarı ve Su İçi Süs Bitkileri Yetiştiriciliği" Ankara.
- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi (MEGEP) El Sanatları Teknolojisi Bitkisel Motif Çizimi* (2009). Ankara.
- PAMELA B. (2007). *Tao Gizli Öğretisi*. İstanbul: Sınır Ötesi Yayınları.
- PEDRAM Rezania (2011). "Symbol of Lotus in Ancient World". *Life Science Journal*. 8/3, 309-312.

- SEÇİL S. (2002). *Türk Kültüründe İznik Çinilerinin Önemi ve Güncel Değerlendirilmesi*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- SEVGİ KUTLUAY K. (2000) "Sanat Tarihi Terminolojisinde Lotus ve Palmet". *Celal Esad Arseven Anısına Sanat Tarihi Semineri Bildirileri*. İstanbul. s. 253-254.
- SÖĞÜT Z. (1996). *Su Bitkileri ve Peyzaj Mimarlığında Kullanımı*. Adana Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 122, s. 203.
- ŞATIR Sabri (2005). *Buda- Suyun Üzerindeki Lotus*. Pan Yayıncılık.
- ŞÜKRÜ A. "Uygur Türkleri ve Kültürünü Tanıyalım". Alman Dili Edebiyatı.
- http://www.dunyadinleri.com/tr-TR/dunya_dinleri/bahaitapinaklari/oku_hindistandaki-yeni-delhi-lotus-bahai-tapinagi E.T: 10.03.2017.
- <http://apelasyon.com/Yazi/358-sonsuz-yasamin-simgesi-lotus-cicegi> E.t: 15.12.2017